

זוהר
הגורן בין העולמות

עסקים ולומדים

זוית יהודית אקטואלית לקהילת אנשי העסקים

פרשת וירא ■ כ בחשון תשס"ז ■ 11 בנובמבר 2006

על אורחים ואחרים

וַיֹּאמֶר ה' זַעֲקֵת סֹדִם וְעַמְרָה כִּי־רָבָה; וְחֹטְאֵתֶם־כִּי כְבֹדָה, מֵאֵד (בראשית יח, כ)

היכולת להעביר מסרים קליטים במהירות ובבהירות, הפכה בעולם המודרני למקצוע בפני עצמו. מומחי שיווק, מיתוג ויחסי ציבור שתפקידם להשפיע וליצור מודעות במרחב הציבורי, עמלים לא פעם במשך שעות ארוכות על ניסוחם של שתי מילים. הם מדקדקים לא רק בתוכן אלא גם באווירה ובתחושה שהמילים יוצרות. המומחים הללו יודעים כי היכולת להשפיע נגזרת לא רק מהמסר אלא גם מהצורה שבה המסר מועבר. לא כל מסר חיובי יכול לחולל שינוי. מאידך, גם לאמירה הפרובוקטיבית והחדה יש מגרעות. לפעמים ניתן לחולל שינוי רק באמצעות הפנייה לשכל. לעיתים זוהי החוויה האמוצינאלית – רגשית שעושה את השינוי באמצעות ההזדהות הפנימית.

מעניין שאת שתי הגישות, זו השכלית וזו הרגשית, אנו פוגשים בפרשת השבוע בתיאור הארוך של הקלקול המוסרי שהוביל להפיכתם של סדום ועמורה. הפעם הראשונה שבה אנו נתקלים בסדום היא באמצעות ההשוואה המתבקשת בין הכנסת האורחים שאותה מקיים אברהם בתחילת הפרשה שיושב בפתח אוהלו "כחום היום" ומכניס לביתו בהתלהבות את המלאכים וזאת על אף שהוא חולה, וחלש כתוצאה מקיום ברית המילה שנערכה רק שלשה ימים לפני כן. מנגד עומדת "הכנסת האורחים" של אנשי סדום. כשהמלאכים מגיעים לביתו של לוט בסדום מספרים הפסוקים כי אנשי העיר – אנשי סדום – "נסבו על הבית, מנער ועד זקן, כל העם מקצה. ויקראו אל לוט ויאמרו לו: 'איה האנשים אשר באו אליך הלילה? הוציאם אלינו ונדעה אתם'" (בראשית י"ט; ד-ה). "חכמים בגמרא הסבירו כי ההפגנה מחוץ לביתו של לוט הייתה למעשה מחאה כנגד הכנסת האורחים שעשה. התושבים לא רצו לפגוע באיכות החיים בסדום העשירה והמלאה בכל-טוב, וחששו כי אם תתפשט השמועה שאורחים הצליחו להיכנס לעיר, יבואו רבים נוספים בעקבותיהם.

הדרך השנייה שבה התורה ממחישה את עוולות סדום היא באמצעות עשרות סיפורים בגמרא ובמדרשים הממחישים את הזוועות שנעשו שם. כך למשל מספרת הגמרא במסכת סנהדרין שכשהיו אנשי סדום "נותנים עיניהם בבעלי מומן (רואים איש עשיר) היו מושיבין אותו אצל קיר נטוי (קיר שעומד להתמוטט) ודוחין אותו עליו (ממוטטים את הקיר על האדם) ובאים ונוטלים ממונו", וכן "כשבא לשם (לסדום) עני, היה כל אחד ואחד נותן לו מטבע וכותב את שמו עליו, ופת לא

היו נותנים לו (אוכל לא היו נותנים או מוכרים לעני). וכשמת מרעב היה בא כל אחד ונוטל מטבע שלו. פעם אחת הייתה שם ריבה (נערה) שהוציאה פת לעני בכדה. כיוון שעברו שלושה ימים ולא מת העני – חקרו אנשי סדום ונתגלה הדבר. לקחו את הנערה הפשיטוה וטשו (מרחו) את גופה בדבש והעמידוה על גג החומה. באו הדבורים אכלוה ועקצוה עד שיצאה נשמתה". (סנהדרין קח)

נשאלת השאלה מדוע מצאה התורה לנכון, וחכמים בעקבותיה, להאריך כל-כך בסיפורים על סדום? האם המסר החד-משמעי העולה מפשט הפסוקים אינו בהיר דיו עד שאנו נדרשים גם למדרשים ארוכים ורבים בנושא? יתר על כן: האם חכמים לא חשו בסכנה הטמונה בהדגשת יתר שעלולה להפוך את סדום למיתוס ואת הרשע שהיה שם למציאות מנותקת שאין סיכוי שתחזור ותתגשם בעולמנו המתוקן?

נדמה שהתשובה לכך נמצאת בפסוקים אחרים המופיעים בפרשתנו שבהם הקב"ה, כביכול, מתלבט בינו ובין עצמו האם לשתף את אברהם בתוכניותיו העתידיות לגבי סדום. "וה' אמר: המכסה אני מאברהם אשר אני עושה? ואברהם היו יהיה לגוי גדול ועצום ונברכו בו כל גויי הארץ, כי ידעתי למען אשר יצוה את בניו ואת ביתו אחרי ושמרו דרך ה' לעשות צדקה ומשפט" (בראשית י"ח; יז-יט). חידוד רשעותה של סדום קשור מנגד בייחודה של האומה היהודית ובשליחותה עלי אדמות שמוטלת על כתפיו מאז אברהם ועד לימנו אלה: "לעשות צדקה ומשפט".

החזרה, החידוד והשינון של רעת סדום אפילו במחיר הפיכתה למיתוס של רשע ועוול, היא הדרך של התורה לספר לנו מה הן חובותיה של חברה שיש בה גם אנשים חלשים ונדחים שאין מי שיגן עליהם. הכנסת האורחים שבפרשתנו, אינה אלא סמל של היחס אל האחר. בעיני, למילה 'אורחים' יש צליל דומה למילה 'אחרים'. אנשי סדום לא רוצים את ה'אחר' בקרבם. הם מבקשים לבנות עיר עם איכות חיים: ללא עניים, ללא נזקקים. עיר של מושלמים. הכנסת האורחים אינה אלא ביטוי להומאניות, לאנושיות של בני המקום.

אחת לכמה שבועות אנו נתקלים בעיתונות בסיפורים של דחיית החלש והשונה מתוך החברה. דוגמאות לא חסרות: כך למשל אותם דיירים בשכונת יוקרה במרכז הארץ שמוחים כנגד הכוונה להקים בשכונה מוסד לילדים מוגבלים. עיר תיירותית שמסרבת לקלוט עולים מאתיופיה וראש מועצה מקומית שמתנגד להקמתו של מוסד לשיקום עבריינים בתוך תחומיה המוניציפאליים של המועצה שבראשה הוא עומד. אם חפצי חיים אנחנו, מוטלת עלינו החובה לבנות חברה בדרכו של אברהם אבינו, חברה מכניסת אורחים היודעת גם לקבל לתוכה אחרים.

הרב שי פירון, ראש הישיבה התיכונית וישיבת ההסדר בפ"ת

תלמוד – התלמוד, המכונה גם גמרא, הוא חיבור קולקטיבי, אשר מסוכמת בו הגותם ההלכתית והאגדית המרכזית של חכמי ישראל בתקופה שלאחר חתימת המשנה (המאה ה-2 לספ"ה).
מסכת סנהדרין – היא המסכת הרביעית בסדר נזיקין שבמשנה ובתלמוד. המסכת עוסקת ברובה בעניינים הטכניים של המשפט העברי.

בראשית בראשית נח לך וירא חיישרה תולדות ויצא וישלח וישב מקץ ויגש ויחי

שמות
ויקרא
במדבר
דברים